

ติดคน

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ข้อ ๓๓๗. นะ

ถาม : ๓๓๗. เรื่อง “ภาวนาขณะอ่านหนังสือ”

หลวงพ่ : ภาวนากับอ่านหนังสือจะเอาทุกอย่าง โลกก็จะเอาธรรมก็จะเอา

ถาม : เวลาอ่านหนังสือธรรมะหรือหนังสืออย่างอื่นโยมควรทำอย่างไรคะ ตอนนี่ก็อ่านไปคลุมไปด้วย แต่ก็รู้ว่าคลุมไม่ได้ชัดเจน และเดี๋ยวรู้เดี๋ยวลืม สมัยก่อนหน้านี่ก็อ่านได้ด้วยการเคลื่อนไหวไปด้วยแบบหลวงพ่เทียน โยมได้ลองพยายามพุทโธไปด้วยอ่านไปด้วยแต่ทำไม่ได้ค่ะ กราบขอความเมตตาจากหลวงพ่ คำถามพื่นๆ โยมหาไม่เจอว่าหลวงพ่ตอบเรื่องนี้หรือยัง

หลวงพ่ : เขาไปค้นหากันเองไง นี่ด้วยความเข้าใจของเราละ โดยความเข้าใจของพวกเรา เวลาเราปฏิบัติกัน เห็นใหม่ เวลาครูบาอาจารย์ทำจริงทำจัง แต่ทำจริงทำจังนี่เวลาสอนให้พวกเราภาวนาพุทโธ พุทโธ เวลาทำหน้าที่การงานก็ให้พุทโธไปด้วย ทุกอย่างให้พุทโธไปด้วยเพื่อให้พวกเราได้มีความร่มเย็นเป็นสุข แต่ถ้าจะภาวนาจริงๆ ภาวนาจริงๆ ขณะที่อ่านหนังสือมันก็เหมือนงานทางโลก เวลาเราอ่านหนังสือนะ แต่เวลาเราภาวนานี้เพื่อจะทำความสงบของใจ มันลึกซึ้งกว่าการอ่านใจ

การอ่านนี่คือสุตมยปัญญา มันมีสุตมยปัญญา แล้วมีจินตมยปัญญา แล้วมีภาวนามยปัญญา โดยธรรมดาสังคมโลกพูดกันตลอดเวลาบอกว่าในชีวิตประจำวันปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ก็ชีวิตประจำวันก็เป็นชีวิตทุกข์ ชีวิตที่มันต้องดำรงชีวิตอยู่แล้วนี่การปฏิบัติเรามันควรจะเหนือชีวิตประจำวัน ชีวิตประจำวันส่วนชีวิตประจำวันสิ

ชีวิตประจำวันพร้อมกับปฏิบัติไปด้วยมันเป็นการทำให้.. มันเหมือนเครื่องยนต์ ถ้าเครื่องยนต์แน่นเครื่องยนต์คินะ เครื่องยนต์นั้นจะทำให้พลังงานนั้นดีมาก

ขณะที่จิตใจเราณะ นี่จิตใจเรากวามาใช้ชีวิตประจำวัน ก็ภาวนาเพื่อความดำรงชีวิตเท่านั้นเองแหละ แต่ถ้าภาวนาเพื่อจะเป็นอริยทรัพย์ ภาวนาเพื่อจะชำระกิเลสมันต้องลึกซึ้งกว่านั้น ฉะนั้นการภาวนา คือว่าจิตภาวนาในชีวิตประจำวัน เราถึงบอกชีวิตประจำวันมันมีค่ากว่าธรรมะเธอ ธรรมะมันมีค่ากว่าทุกๆ อย่าง มีค่ากว่าชีวิต มีค่ากว่าทุกอย่างเลย

สิ่งที่มีค่ากว่าทุกอย่าง เราคิดว่าเราเอาชีวิตประจำวันไปครอบงำทุกอย่าง อย่างเลย ถ้าจะภาวนาก็ต้องอยู่ในชีวิตประจำวันของเรา คือชีวิตประจำวันเราใหญ่กว่า คือกิเลสมันใหญ่อยู่แล้ว โลกมันใหญ่อยู่แล้ว ทำอะไรก็ไปสยบกับโลก ทำอะไรก็ไปสยบกับกิเลส แล้วก็บอกว่าทำไมมันไม่ดีๆ ก็มีง้อกิเลสเป็นตัวตั้ง มีง้อโลกเป็นตัวตั้ง มีง้อไม่เอาธรรมะเป็นตัวตั้ง

ถ้าเอาธรรมะเป็นตัวตั้ง เห็นไหม เราต้องปรับตัวเรา ปรับปรุงชีวิตเรา ปรับทุกอย่างเข้าสู่ธรรมะเราใช้ไหม แต่เราเอาชีวิตเราเป็นตัวตั้ง ภาวนาในชีวิตประจำวัน แล้วพอเขาเผยแผ่ไปอย่างนั้นทุกคนก็เชื่ออะ โอ้โฮ.. พุทธโชนี่ต้องทำงานหมดเลยแล้วมาพุทธโชนะ เวลาวิปัสสนาก็ต้องเสียสละเลย โอ้โฮ.. ไปวัดเลยมันทำไม่ได้ ถ้าชีวิตประจำวันเล่นไฟไปภาวนาไปนี่ดี แทนไฮโลไปก็พุทธโชนี่ดี แล้วนี่ถึงว่าอย่างไร

คำตอบเราจะบอกว่าทัศนคติของโลกเป็นแบบนี้ ในเมื่อทัศนคติของโลกเป็นแบบนี้ มันเป็นแบบนี้เพราะอะไร มันเป็นแบบนี้เพราะคนที่เผยแผ่เขาเผยแผ่เพื่ออะไร แต่ถ้าทัศนคติของโลกแบบหลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ ท่านได้เอาจริงเอาจัง เวลาพักผ่อนให้พักผ่อน เวลาทำงานให้ทำงาน เป็นหน้าที่การงานไป เป็นแต่ละคราวไป

เวลาหลวงตาท่านสอน เห็นไหม บอกทำหน้าที่การงานไป ชีวิตประจำวันเราดำรงชีวิตประจำวันไป ก่อนนอนให้สวดมนต์ สวดมนต์เสร็จแล้วให้นั่งพุทธโชนี่ก่อนนอน ! ก่อนนอน ! ตื่นนอนก่อนแล้วภาวนาพุทธโชนี่ก่อน พุทธโชนี่เสร็จแล้ว เราออกจากพุทธโชนี่แล้วเราไปทำหน้าที่การงานด้วยความแจ่มใส ด้วยความสดชื่นนั้นนะ หน้าที่การงานเราก็ต้องหามา นี่ไงทางของกฤหัสถ์เป็นทางที่คับแคบ ในพระไตรปิฎกทุกข้อเลย

ทางของคฤหัสถ์เป็นทางที่คับแคบ ทางของนักบวชเป็นทางที่กว้างขวาง เราก็คือ ไอ้โฮ.. นักบวชนี้เห็นแก่ตัวนะ กว้างขวาง มันเป็นธรรมชาติของมันอย่างนั้น ทางของนักบวชคือ ๒๔ ชั่วโมง นี่พระฉันเสร็จแล้ว ทำข้อวัตรเสร็จแล้วไปภาวนาแล้ว ภาวนาทั้งวันเลย ๒๔ ชั่วโมงนี่มันกว้างขวางในเวลา ๒๔ ชั่วโมง

นี่ทางของนักบวชมันกว้างขวาง กว้างขวาง ๒๔ ชั่วโมงเอ็งภาวนาทั้งวันทั้งคืนเลย นี่ไม่ต้องภาวนาเพื่อชีวิตประจำวัน จะต้องไปอาบเหงื่อต่างน้ำ ไถไรไถนาแล้วก็ภาวนาเป็นชีวิตประจำวัน ไม่เอา! อันนั้นโลกเป็นตัวตั้ง กิเลสเป็นตัวตั้ง แต่ถ้าภาวนาโดยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะเป็นตัวตั้ง ปรับชีวิตเราเข้าสู่ธรรม

ปรับชีวิตเรา เห็นไหม คูสิเวลาพระบวชมาแล้ว พอเวลาบวชมาแล้วนี้ได้รู้ขมูกได้กรรมฐาน ๕ มาทุกๆ องค์เลย นี่พระบวชทุกองค์ การบวชก็บวชเหมือนกันไม่มีพระป่าพระบ้านหрок แต่บวชมาด้วยญัตติจุดตุตถกรรมเหมือนกัน แต่พอเป็นพระแล้วนี้จะเลือกอะไร เป็นพระแล้วนี่เอ็งจะเลือกศึกษา เลือกเป็นฝ่ายปกครอง หรือเอ็งจะเป็นพระปฏิบัติพระป่าเพื่อจะชำระกิเลส นี่เอ็งก็เลือกเอา พอเลือกไปแล้วนี่พอเลือกไปแล้ว เลือกสิ่งใดแล้วเราก็จะต้องจริงจังกับสิ่งนั้นสิ่งที่เราเลือก

ฉะนั้นเวลาปฏิบัติต้องเอาธรรมเป็นที่ตั้ง เอาธรรมเป็นตัวตั้งแล้วเราต้องปรับความรู้สึกเรา ปรับเราเข้าสู่ธรรมะ นี่ไง แต่เราวิจิตร ถ้าอย่างนี้แล้วมันเป็นไปได้คนกลุ่มน้อย ผู้ที่ปฏิบัติ ผู้ที่ปฏิบัติต้องมีความตั้งใจจะได้ประชากรเล็กน้อย ต้องเผยแผ่ให้กว้างขวาง กว้างขวางก็เลยเอาชีวิตประจำวันเป็นตัวตั้ง ภาวนาเพื่อชีวิตประจำวัน ถ้าภาวนาเพื่อชีวิตประจำวันแล้วมันได้อะไรขึ้นมา

มันได้! ได้ เห็นไหม เราศึกษาธรรมะ เราศึกษาธรรมะ นี่เวลาใครศึกษาธรรมะนะ เวลาใครมีความทุกข์มาศึกษาธรรมะน้ำตาไหล น้ำตาร่วงเลย อู้อู.. มันซาบซึ้ง มันได้ตรงนั้นไง มันได้ผ่อนคลาย มันได้รู้สึกว่าเป็นที่พึ่งอาศัย จากเดือร้อนมาเราก็ไปได้ที่ร่มเย็นได้ที่พักผ่อน พักใจ นี่ถ้าศึกษาธรรมะเป็นอย่างนี้ มันได้แบบนี้ แต่ได้ขนาดนี้มันเป็นธรรมใหม่ละ ถ้าอย่างนี้มันชำระกิเลสใหม่ละ มันคงที่ใหม่ละ มันเปลี่ยนแปลงใหม่ มันก็ยังเปลี่ยนแปลงอยู่ เดียวดีเดียวชั่ว เดียวชั่วเดียวดีอยู่ นี่ เพราะพอมันทุกข์มันก็ชั่ว มันก็ไปหาธรรมะที่ร่มเย็นเป็นสุขมันก็ดี ดีเดียวก็พลิกกลับมาอีก

แล้วก็นี่ถ้าศึกษาแต่ก็คิดว่าคนไม่ศึกษา แต่ศึกษานี้มันเป็นวิทยาศาสตร์ไง มันเป็นข้อเท็จจริงมาอย่างนั้น ถ้าข้อเท็จจริงนี้จากคนที่ไม่สนใจเลยนะ นี่มนุษย์ถ้าไม่มีศีลธรรม เลวกว่าสัตว์ สัตว์มันยังรู้จักรักลูกรักหมู่คณะของมัน เห็นไหม มันก็มีคุณธรรมของมัน ส่วนหนึ่ง มันรู้ขึ้นมาถ้ามีการศึกษา มีศีลมีธรรมขึ้นมา มนุษย์ก็เป็นมนุษย์สเทโว มนุษย์เป็นเทวดา มนุษย์เป็นพรหม มนุษย์มันดีเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา แต่เวลาปฏิบัติจะเป็นพรหม เป็นเทวดามันก็เวียนว่ายตายเกิด

ถ้าพูดถึงเราเอาธรรมเป็นตัวตั้ง เห็นไหม เรามีสติปัญญาของเรา เราประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา นี่มันเห็นเอง ชีวิตประจำวันเราก็ทำหน้าที่ของเรา ถึงเวลาภาวนาเราก็เร่งภาวนาของเรา ที่นี้ภาวนาของเรามันก็เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป

ฉะนั้นบอกว่า “เวลาจะอ่านหนังสือธรรมะขณะปฏิบัติจะอย่างไร”

ก็วางมันไป นี่เวลาศึกษาเป็นปริยัติแล้วก็วางไว้ แล้วก็ปฏิบัติ ถ้าเราจะอ่านหนังสือก็อ่านเต็มที่ไปเลย สงสัยอะไรเราก็ค้นคว้ามันให้จบ พอจบแล้วนะเวลาภาวนาขึ้นมามันไม่ใช่การค้นคว้า มันเป็นเรื่องจริง มันเป็นเรื่องจริงเรื่องใจของเราเลย ใจของเราประสบแล้ว ภาวนาแล้วไม่หลง ภาวนาแล้วมันมีอะไรชัดเจนในใจ พอภาวนาแล้วก็เลสมันพุ่งชานมาก นี่ไม่ใช่เรื่องอ่านแล้ว นี่เรื่องจริงที่เกิดจากใจ

เราจะบอกว่าถ้าอ่านหนังสือก็อ่านให้ชุ่มไปเลย ถ้าปฏิบัติก็วางหนังสือซะก็จบ ถ้าปฏิบัติก็วางหนังสือไว้ก่อน แต่ถ้ามันภาวนาไม่หลงแล้วอ่านหนังสือนะ.. เราตอบไปในเว็บไซต์ เขาบอกหลวงพ่อบอกว่าให้อ่านประวัติครูบาอาจารย์ เวลาเราบอกให้อ่านหนังสือเราบอกให้อ่านนะ เพราะเราได้ประโยชน์มาจากเราอ่านประวัติครูบาอาจารย์มาเยอะ ครูบาอาจารย์ออกมาส่วนใหญ่เราจะดูประวัติหมดแหละ ที่นี้เราจะจำได้เลยว่าปฏิบัติครูบาอาจารย์ที่เป็นความจริงโดยหลัก แล้วถ้าใครเขียนเลียนแบบ ใครเขียนโดยการเอาไปพล็อตเรื่องนี้เรารู้เลย

ฉะนั้นคนที่เขียนขึ้นมา ถ้าตัวเองไม่มีประวัติก็อยากจะมีประวัติ ที่นี้ถ้ามีประวัติเป็นความจริงอันนั้น ถ้าอ่านแล้วนะมันทำให้เรามีกำลังใจไง มีกำลังใจ ฉะนั้นการอ่านนี้เราก็ส่งเสริมอยู่นะ นี่แต่ว่าการอ่านกับการปฏิบัติให้เป็นความจริง คุณธรรมมันแตกต่าง

กัน ฉะนั้นเราจะเอาสิ่งใด เอาสิ่งใดมันเป็นการ.. ดูสิกินข้าว กินข้าวจบแล้วกินของหวาน กินของหวานจบแล้วกินน้ำ กินน้ำเสร็จแล้วก็ล้างด้วยล้างจานเก็บ

อันนี้ก็เหมือนกัน การปฏิบัติมันก็เป็นขั้นเป็นตอนของมันขึ้นไป ใ้กินข้าวเสร็จแล้วจะน้ำไม่กินติดคอ พอติดคอจะมาถามว่านี่ข้าวติดคอทำอย่างไร ก็กลืนน้ำมันก็จบไป อันนี้ก็เหมือนกัน หนังสือที่อ่านแล้วมันภาวนาไม่ลงทำอย่างไร ก็วางหนังสือไปวางไว้ เวลาอ่านเราก็อ่าน เวลาเราจะปฏิบัติเราก็ปฏิบัติ ก็เท่านั้นแหละ !

นี่เพียงแต่เอาชีวิตประจำวันเป็นตัวตั้ง เอาเราเป็นตัวตั้ง แล้วเมื่อก่อนนี่อ่านแบบ หลวงพ่อเทียนทำไมทำได้ล่ะ ก็การเคลื่อนไหวอย่างนั้น การเคลื่อนไหวอย่างนั้น หลวงพ่อเทียนท่านทำได้ก็เรื่องของท่าน แล้วเราจะเอาประโยชน์อะไรล่ะ

การอ่านให้อ่านเป็นปัญญาของเรา กับความสงบของใจแตกต่างกันอย่างไร เปรียบเทียบได้นะ ถ้าเปรียบเทียบได้อันนี้มันจะเป็นปัจจัยตั้งกับหัวใจของเราเนาะ

อันนี้ยาว จะรีบตอบเพราะมัน โห้โห.. เยอะมาก

ถาม : ๓๓๘. เรื่อง “ยึดมั่นในความดีของคนอื่นมากเกินไปหรือเปล่าครับ”

ผมศรัทธาในการปฏิบัติธรรม อยากพ้นทุกข์ให้เร็วที่สุดแต่ก็มีอุปสรรคบางอย่างที่ผมกำลังหาอุบายแก้ไขอยู่ครับ คือตั้งแต่เด็กจนโต เป็นวิบากอะไรไม่ทราบ เมื่อผมได้รู้จักเพื่อนมีลักษณะคล้ายคลึงกับผม เช่นเสียงคล้ายกัน บุคลิกคล้ายกัน ผมมักจะเก็บภาพนั้นมาคิดวิตกกังวลตลอดเวลา เวลานอน เวลาใครมีความดีที่น่ายกย่องผมก็มักคิดฝันถึงเขาตลอด คนเก่าผ่านไป คนใหม่เข้ามา

ผมหันมาสนใจในการปฏิบัติธรรมอยากพ้นทุกข์ จึงเริ่มรู้ชัดเจนขึ้นว่า ความกำหนดในกามราคะสร้างความทุกข์ร้อนใจให้กับผมมาก ผมจึงได้พยายามจะหาอุบายลดความกำหนดของผมเสมอ แรกๆ ผมภาวนาแผ่เมตตาอธิษฐานถึงคนให้มีความสุข แต่แผ่เมตตาไปบางครั้งมันก็คิดว่าเป็นการพรั้าเพื่อ หรือเกิดความตั้งใจอยากให้เขามีความสุขกันแน่ บางครั้งกังวลว่าจะมีความสุขจริงหรือเปล่า

หลวงพ่ : อันนี้มันก็คิดไป เพราะคนมีกิเลสมันก็จะคิดของมันไป

ถาม : เมื่อความคิดเกิดขึ้นก็ตามดูความคิดจนหายไป แต่ผมมักเผลออยู่เสมอครับ มีความรู้สึกหาวิธีทำให้มีสติไม่ค่อยตามทันเท่าไร กำหนดบริกรรมพุทโธหรือคุณลมหายใจ จิตมันไม่ยอมรับไม่ยอมทำตาม เมื่อความคิดถึงเกิดขึ้น ไม่สามารถใช้พุทโธเป็นคำบริกรรมได้ให้ทันทั่วทั้งที

ยอมรับครับว่าจิตใจไม่แข็งแรงพอ กระทั่งสุดท้ายเมื่อได้ฟังพระอาจารย์อธิบายเรื่องปัญญาอบรมสมาธิ และการพิจารณาสุกะผมจึงนำมาเป็นอุบายเสริมการกำหนดพุทโธและการคุณลมหายใจ โดยผมคิดหาเหตุผลที่เราคิดถึงเขาเพราะเหตุใด พยายามนำร่างกายของเขามาแยกดูสิ่งปฏิกูล ความคิดก็เริ่มสงบตัวลงบ้างแต่เกิดความเบื่อหน่าย คลายกำหนดในร่างกายทั้งของตัวเองและของผู้อื่นไปขณะหนึ่ง แต่มีอยู่อย่างหนึ่งครับที่ทำให้ผมยังกำหนดอยู่นั่นคือความดีของเขา พิจารณาส่งปฏิกูลในร่างกายพักหนึ่งจึงได้รู้ว่า สิ่งที่ทำให้ผมพึงพอใจคิดถึงเขา กำหนดถึงเขาไม่ใช่ส่วนต่างๆ ของร่างกายแต่มันคือความดีของเขาครับ

ผมพยายามคิดว่ายึดมั่นในความดีเขาเกินไปจึงเกิดทุกข์ เมื่อนึกความคิดไม่ดีของเขา มาเทียบเคียงในส่วนดีกลับยอมรับไม่ได้ หันไปความดีของเขาอยู่เสมอ เพื่อเป็นอุบายให้ผมยึดมั่นมากเกินไป ผมจึงขอถามอาจารย์ดังนี้

๑.เมื่อเราไม่ได้ยึดมั่นในส่วนต่างๆ ของร่างกาย แต่กลับไปยึดมั่นสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่นความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเรากับเขา ความดีของเขาเป็นต้น เราจะพิจารณาอย่างไรหรือกำหนดอย่างไรให้คลายความยึดมั่นถือมั่นได้ลงครับ

๒.ทำกรรมฐานหลายๆ วิธีตามที่สมควร เช่นถ้าในช่วงไหนกำหนดพุทโธไม่ลงก็ใช้ปัญญาอบรมสมาธิแทน ถ้าเหนื่อยทุกอย่างก็หันมาคุณลมหายใจเข้าออกแทน จะถือว่าเป็นคนจับจด ไม่มีความอดทนหรือเปล่าครับที่เปลี่ยนไปเปลี่ยนมา ไม่ได้คิดว่าสิ่งที่ทำอยู่ไม่ดี แต่เปลี่ยนความเหมาะสมของสภาพจิตตอนนั้นหรืออย่างไรครับ

หลวงพ่ : ถ้าพูดถึงเราคิดถึงเขานี้มันเป็นเขาเรียกว่าอินทรีย์ พละ กำลังของหัวใจ ถ้าเราอ่อนแอเราก็จะอ่อนแอตลอดไป ถ้าเราอ่อนแอนะ นี่เวลาคนคิดเพื่อน เด็กคิดเพื่อน ใน

บ้านเรา ในความรักของพ่อแม่ ในความรักของพี่น้องมันเห็นคุณค่าต่ำเลยละ มันจะเห็น
คุณงามความดีของเพื่อน มันจะเห็นคุณงามความดีของเขา

อันนี้ก็เหมือนกัน นี่เราเห็นคุณงามความดี เวลาเราไปติดใครมันเป็นความที่จิตใจ
ที่อ่อนแอต่างหากละ.. สมมุติว่านะ นี่ไม่สมมุติเลยเรื่องจริงเลย เวลาในธรรมขององค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม เวลาออกธุดงค์ให้ไปแบบนอแรด ไปแบบนอแรด
เรดมีนอเดียว สัตว์ต้องมีเขาเป็นคู่ มีแต่เฉพาะเรดมีเขาเดียว ฉะนั้นมีเขาเดียวให้ไปแบบ
นอแรด ไปแบบคนเดียว พอไปแบบคนเดียวบีบมันจะเกิดความวิตกกังวล มันจะกลัว
ทุกๆ สิ่งเลย

ที่เราเที่ยวป่าช้ากัน เราเข้าป่าเข้าเขากันเพราะเหตุนี้ เพราะเหตุใดพอเราเข้าป่าเข้า
เขาไปแล้วนี่ เวลามันมืดขึ้นมาเราวิตกวิจารณ์ไปหมดเลยว่าจะมีผีมีสาว มีอะไรมารังแกเรา
พอไปอยู่ในป่าในเขานี้เสียงเสื่อเสียงสัตว์ต่างๆ มันร้อง เราจะต้องรักษาตัวเรา ฉะนั้นเวลา
เราไปไม่มีที่พึ่งเขาก็กำหนดพุทโธ พุทโธ เขาอาศัยความกลัว อาศัยสิ่งที่เรากลัวต่างๆ ให้
มาบีบคั้นให้หัวใจมันไม่แส่สายออกไปตามความคิดของมัน นี่คืออุบายวิธีการของพระ
กรรมฐานนะ

ฉะนั้นเวลาเราไปบอกว่านี่พอเวลาไปติดเขา ติดเพื่อน ก็พิจารณาร่างกายเขาหมด
เลย แล้วมันก็บอกไม่ใช่ติดตรงนั้น มันติดความดีของเขา.. มันติดตัวเองไง ตัวเองมันรัก
เขาเอง ตัวเองไปคิดถึงเขาเอง พอตัวเองไปคิดถึงเขาเองกิเลสมันก็หาเหตุผลมาอ้างตลอด
เห็นไหม เขาดีอย่างนั้น เขาดีอย่างนี้ มันดีเพื่ออะไรละ ดีเพื่อมาสนับสนุนความคิดของตัวเอง
ไง ดีเพื่อมาสนับสนุนความคิดว่าเราจะคิดถึงเขาไป นี่ถ้าเราคิดถึงเขา..

“ยึดมั่นถือมั่นความดีของคนอื่นมากเกินไปหรือเปล่าครับ”

คำถามๆ ทีนี้เวลาคำตอบนี้เราตอบได้นะ เหมือนกับเราบอกเลยเวลาใครมาถาม
ปัญหาเราเนี่ยเราจะแก้เขาได้หมดเลย แต่ ! เราแก้ปัญหาลำตัวเราไม่ได้ เวลาปัญหาเกิดขึ้นกับ
ตัวเองล้มลุกคลุกคลานเลย เวลาคนอื่นผงเข้าตานะ เขี่ยให้ๆ เวลาผงเข้าตาตัวเองเขี่ยไม่
เป็น เขี่ยไม่ถูก ความผิดพลาดของคนอื่น ความผิดของใครทุกคนเห็นได้หมดเลย แต่
ความผิดพลาดของตัวเองเราไม่เห็น

นี่เงิธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน เห็นไหม ตนเท่านั้นชำระตน นี่ถ้าตนจะรู้ตนได้ัอย่างไร คุณดูพ่อแม่สิ เวลาลูกสั่งสอนได้หมดละ ผิดอย่างนั้นๆ แต่พอเอาลูกเข้าอนเสริ่งพ้อมันไปเล่นไฟ เวลามันสอนคนอื่นมันสอนได้หมดเลย เวลาครูเนาะว่านักเรียนห้ามดูคบุหรืนะ แต่ครูดูคบุหรืๆ เลยนะ นักเรียนคบุหรืมันของไม่ดีนะ นักเรียนคบุหรืของไม่ดี แต่ตัวเองดูเฉยเลย

นี่เราจะบอกว่าถ้าเป็นสภาวะสังคัม สภาวะทางโลกเราเห็นได้หมดเลย แต่เวลาจิตใจเรา นี่เงินี้กิเลสมันบังเงา มันบังเงาอย่างนี้ ฉะนั้นเราจะรู้ความผิดของเรา เวลาเราบอกร่างกายนี้เกิดแล้วก็ตายนะ ทุกอย่างสุกะ อสุกะไปเที่ยวป่าช้า ไปเที่ยวป่าช้าก็ให้มันคิดย้อนกลับมาที่ใจ ทุกอย่างคิดย้อนกลับมาที่ใจ ทีนี้ย้อนกลับมาที่ใจ เราจะบอกว่าเรานี้ตั้งใจทย์ผิด เราตั้งใจทย์ผิดว่าทำไมเราไปรักเพื่อนๆ ทำไมมันไม่ตั้งใจทย์ว่าทำไมหัวใจเรานี้มันผิด หัวใจเรามันไม่เข้มแข็งเอง ถ้าหัวใจเราไม่เข้มแข็ง ถ้าเราจะให้หัวใจเราเข้มแข็งขึ้นมา

คุณดูครูบาอาจารย์ของเราเห็นไหม เวลาเข้าป่าเข้าเขาไป นี่เวลาไป ไปคนเดียวนะ ยิ่งสมัยหลวงปู่่มั่นด้วยนะ เวลาบอกว่าให้พระองค์นี้ไปทางนั้น ให้พระองค์นี้ นี่แยกออกไปเลย แยกออกไปต่างคนต่างไปนะ แล้วบอก “อย่าไปด้วยกันนะ ! ห้ามไปด้วยกันนะ !” เพราะเวลาออกไปแล้ว.. เราเกิดมาบนโลกนะ สภาวะป่าเขาลำเนาไพรต่างๆ รุกขมูลมันมีคุณประโยชน์ของมันนะ แล้วเราไม่เคยใช้ประโยชน์กับมันเลย เวลาจะไปจุดงค์ทีหนึ่งก็ไปปิกนิกกันนะ ขนกันไปเป็นหมู่ๆ เลยนะไปนอนปิกนิกกัน ไปย่างบาร์บีคิวกันกินในป่า แล้วมันจะไปภาวนาอะไรกันละ

เดี๋ยวนี้ภาวนากันนะ อู้ฮู.. คุณแบกกลดเรียงแถวเลยนะ เดินกันไปอย่างกับจะไปสวนสนาม แล้วก็บอกว่านี่ไปวิเวก วิเวกมันขนไปเป็นฝูงๆ เลย วิเวกอะไรของมึง แก่จะเข้าห้องน้ำแก่นี้มึงก็อยู่ไม่ไหวแล้ว ครูบาอาจารย์เรา.. (หัวเราะ)

พูดถึงผู้นำ ถ้าผู้นำที่ดีหลวงปู่่มั่นท่านไม่อย่างนั้นเลยนะให้ไปองค์เดียว แล้วจะไม่ให้ไปซ้อนกันด้วยนะ เพราะไปหนึ่ง ไปนอแรด พอไปสองนี่นะมันอ่อนแอแล้ว จิตใจของเรานี้จะไม่เคยประสบการณ่สิ่งใดเลย เวลาจะเจอประสบการณ่อะไรปั้บมันก็กลัว

ไปไหนก็เหน็บเพื่อนไปด้วย กลัวคนจะไม่มีใครคอยช่วยเหลือ กลัวไม่มีใครคุย กลัวจะไม่มีใครเป็นที่ปรึกษา

นี่ไงมันถึงมาเป็นแบบนี้ไง มันถึงมาเป็นว่าคิดถึงเขาตลอดเวลา คิดถึงเขาตลอดเวลาไง แล้วพอคิดถึงเขาตลอดเวลาก็คิดว่ามันเป็นเพราะอะไร เพราะภวาสวะ เพราะพละ เพราะกำลังของใจ ถ้ากำลังใจของเรา เวลาปฏิบัติ เห็นไหม เวลาเขาปฏิบัติทั่วๆ ไป นี่พอไปแล้วมีความสุขร่มเย็น อู้ฮู.. ปฏิบัติ หลวงตาบอกว่าปฏิบัติพอเป็นพิธีไปไปถึงก็จัดกระบวนการปฏิบัติกัน แล้วก็บอกว่าฉันเป็นชาวพุทธนะ เป็นนักปฏิบัติเชียวนะ

แต่เวลามากรรมฐานนะ มากรรมฐานนี่ทำให้ไปอยู่โคนไม้คนเดียว กุญแจก็ไม่ให้ไปซ้อนกัน นี่พออยู่คนเดียวขึ้นมา อยู่คนเดียวแล้วให้ระวังความคิด เวลาอยู่กับหมู่คณะมันไม่เห็นความคิดของตัวเองหรอก มันไปวิตกวิจารณ์ ไปวิจารณ์เรื่องคนอื่นหมดเลย แต่ไปอยู่คนเดียวปั๊บนะ โอ้โฮ.. เรานี่นะทำความผิดไว้มากเลย แล้วเราไม่รู้ว่าเป็นผิดนะ วันไหนให้ไปนั่งสงบสติอารมณ์มันจะรู้เลยนะ นั่งคิดอยู่อย่างนั้นละ คิดแต่เรื่องของเราเดียว มันจะเห็นความคิดของตัวเอง เออ.. เราก็ไม่ดีจริงๆ เนาะ ถ้าเราดีเราคงไม่ทุกข์อย่างนี้ แต่กว่ามันจะคิดอย่างนี้ได้นะ

คนเรา คุณติพ่อแม่สอนเด็กสอนลูกนี่ลูกจะเถียงตลอดเวลา แต่ถ้าลูกให้มานั่งได้คิดได้ปรับปรุง เห็นไหม พ่อแม่ที่ดีนะจะบอกลูกใจเย็นๆ ลูกใจเย็นๆ ลูกทำอย่างนี้ผิดไหม ลูกทำอย่างนี้สมควรไหม นี่แล้วให้ลูกคิดให้ดี ลูกคิดให้ดีนะ แล้วให้มันตั้งความคิดนะ เออ.. หนูก็ผิดจริงๆ ละ หนูก็ผิดจริงๆ ละ ถ้าหนูผิดจริงๆ นี่มันแก้ไขได้ ถ้าหนูไม่ผิด ไม่มีทาง มันเกิดที่ใจกัน แล้วมันทิวในสายเลือด

คุณติพ่อแม่ทุกคน คนอื่นนะถ้ามีอำนาจนะสั่งคนได้หมดเลย แต่พ่อแม่คนไหนสั่งลูกไม่ได้ ลูกไม่มีกลัวพ่อแม่ ไม่มี.. พ่อแม่ตีจนตายมันออกอ้อนล้วงกระเป๋ามาหมดเลย มันล้วงกระเป๋าพ่อแม่หมด นี่ไงแต่ถ้าเราใช้ปัญญา เห็นไหม ลูกคิดให้ดีๆ คิดให้ดีๆ นะ คัดสินให้ดีๆ นั่งคิดให้ดีๆ พอมาบอกเออ.. หนูก็ผิด นี่มีแล้วเพราะมันยอมรับผิดแล้ว ถ้ายอมรับผิดขึ้นมาตรงนั้นมันแก้ไขที่ตรงนั้นไง

ไอ้หัวใจเราก็เหมือนกัน นี่รักเขา ! รักเขา ! รักเขา ! ถ้ามั่นสิ ถ้ามั่นว่าคิดให้ดีๆ คิดให้ดีๆ ใครรักใคร ใครรักใคร คิดให้ดีๆ ! นี่พูดถึงหลักภวานามันเป็นอย่างนี้ หลักภวานาคือการชำระแก้ไขเรา หลักการภวานานะ อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน กิเลสมันอยู่ที่ใจเรา ถ้าเราแก้ไขใจเราได้นะ ใจดวงหนึ่งสู้อใจดวงหนึ่ง

ถ้าเราแก้ไขใจเราได้ ใจทุกๆ ดวงในโลกธาตุนี้เหมือนกัน กิเลสเหมือนกัน เข้าใจเราดวงเดียวให้จบเท่านั้นล่ะ ดวงอื่นๆ เข้าใจหมดเลย แล้วเข้าใจแล้วมันก็อย่างนี้ ยิ่งเข้าใจแล้วยิ่งสะท้อนใจนะ อย่างเช่นเราปฏิบัติ กว่าเราจะรู้ถึงความบกพร่องของเราเนี่ยเราใช้เวลาเท่าไร แล้วเราไปจ้ำจี้จ้ำไชบอกเขาว่าบกพร่องๆ นี่ใครจะเชื่อ ยากมาก !

นี่เงเวลาหลวงปู่มั่นท่านพูด เห็นไหม “หมู่คณะภวานามานะ แก้จิตมั่นแก้ยากนะ ผู้เผ่าจะแก้วะ” คำว่าผู้เผ่าจะแก้เนี่ยท่านผ่านประสบการณ์อย่างนี้มา ประสบการณ์อย่างนี้กับใจของท่าน ท่านจะแก้คนอื่นนะ ไอ้เราไม่มีผ่านประสบการณ์หรือ ผ่านตำรา อู้ฮู.. ไปไหนก็หนีบไปด้วยนะ อ่านทั้งวันเลย เวลาเจอจะแก้เนี่ยเปิดตำราทันทีเลย ไม่มีทาง ! เพราะมันไม่เกิดจากใจเรา เราไม่รู้หรือว่ามันควรทำอะไร ไม่รู้ แต่ถ้ามันเกิดจากใจเรา เราจะรู้ของเราละ

นี่พูดถึงว่าเราไปติดความคิดเขาหรือเปล่า คำว่าเราไปติดความคิด เขาก็คือเขาละ คุณตัวอย่างเช่นพ่อแม่ พ่อแม่เป็นพระอรหันต์นะ แต่เวลาพ่อแม่เจ็บไข้ได้ป่วยล่ะ เวลาพ่อแม่ต้องสิ้นชีวิตไปแล้วเราไปแทนได้ไหม แล้วนี่ใช่พ่อแม่เราหรือเปล่า ไอ้เนี่ยเป็นใคร อันนี้เป็นใคร.. แม้แต่พ่อแม่เราละ ใช่ ! มันเป็นเวรเป็นกรรม กตัญญูเราต้องรักพ่อแม่เราเป็นธรรมดาแต่สังขรณ์มันเป็นอย่างนั้น สังขรณ์นี้ตัวใครตัวมัน ทุกข์ก็ทุกข์ของทุกๆ คน

พ่อแม่รักทั้งนั้นแหละ เวลาลูกทุกข์ขึ้นมาพ่อแม่ก็มาไอ้ทั้งนั้นแหละ แล้วมันแก้ทุกข์ได้ไหม แต่ถ้าอย่างที่เราพูด อ้อ.. หนูก็ผิคนั้นล่ะแก้ได้ พอหนูก็ผิคนั้นดับไฟแล้ว ถ้าหนูไม่ผิไฟมันไหมโพรงอยู่ในหัวใจนี้ไม่ไหวหรอก แต่ถ้าเราพูดจนถ้าเขายอมรับปึ๊บนั้นล่ะไฟดับแล้ว พอดับไฟแล้วจะแก้ไขอย่างนั้นอีกเรื่องหนึ่งนะ.. นี่ไงถ้าเราพูดให้จนเขาเข้าใจได้ พอยอมรับได้อันนั้นล่ะ อันนั้นใช่ได้ แต่ถ้าเขายังไม่ยอมรับ เพราะการไม่ยอมรับ พูดจนกว่าจะยอมรับนี่ไอ้โฮ.. ชัดกันอยู่อีกนานเลย

อันนี้ก็เหมือนกัน เราจะซัดหัวใจเราไง เราจะทำใจเราให้ดีขึ้นไง เราอย่าไปโทษว่าเราไปติดเขา แต่การแก้ก็แก้แบบนี้ เห็นไหม การแก้ที่เราไปเที่ยวป่าช้า ไปเที่ยวต่างๆ ไปเที่ยวป่าช้านี้ให้เห็นสภาพ เวลามันสลดณะธรรมสังเวช พอจิตมันสลดขึ้นมามันสะเทือนหัวใจ แล้วหัวใจมันจะมีหลักของมันเอง

ถาม : ๒. กรรมฐานหลายๆ วิธีที่สมควร อย่างเช่นกำหนดพุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ใช้กำหนดทุกอย่าง

หลวงพ่ : อันนี้มันเป็นอุบายนะ เช่นเรากำหนดพุทโธ พุทโธ พุทโธนี่บางที่มันก็ดี แต่พุทโธ พุทโธ ถ้ากิเลสมันรุนแรง พอพุทโธปัญญา มันจะบอกเลย “มึงอย่ามาหลอกกู กูไม่เชื่อมึงหรอก!” พุทโธก็พุทโธอยู่ห่างๆ ใจ แต่ถ้ามันดูดีมีนะ โอ้โฮ.. พุทโธกับเราเป็นอันเดียวกันนะ แหม.. มันซาบซึ้งมาก สังเกตได้บางที่พุทโธแล้วซาบซึ้งมาก บางที่พุทโธแล้วไม่เอาไหนเลย บางที่พุทโธแล้วมันยังต่อต้าน เห็นไหม เพราะอุบายของเรามันไม่เหมือนกันไง

เข้า สาย บ่าย เย็น ใจของเรานี้อารมณ์ดี อารมณ์ไม่ดี ฉะนั้นอารมณ์ดีเราก็พุทโธ พุทโธ ถ้ามันไม่ได้เราก็ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ นี่มันอยู่ที่ความสดชื่น ความเป็นไปของเรา หลวงตาท่านพูดอย่างนี้ ท่านบอกว่าการปฏิบัติมันต้องมีปัญญาสิ ไม่ว่าเถรตรง เทรสอองบาตร ใช้ทำอะไรก็ทำซื่อป้ออยู่อย่างนั้นล่ะ กิเลสมันหัวเราะเยาะ ท่านบอกเลยนะว่า กิเลสมันสงสารนะบอก เฮ้ย ! มึงใช้ปัญญาบ้างสิ มึงอย่าโง่งนั้ ! จนกิเลสมันไม่ยอมทำอีกนะ กิเลสมันทำจนมันเบื่อแล้ว มันบอกว่ามึงนี่โง่งนาคูเลย มึงทำอยู่อย่างนั้นล่ะ มึงใช้ปัญญาบ้างสิ

หลวงตาท่านพูดอย่างนี้จริงๆ นะ แต่พวกโยมคิดกันไม่ออก ท่านพูดอย่างนี้บอกว่าเราใช้ปัญญาบ้างสิ ใช้อุบายบ้างสิ ความหมายก็คืออย่างนี้ไง ทำไมมึงโง่งนาคูนี้ล่ะ มึงจะฆ่ากิเลสมึงก็ต้องฉลาดบ้างสิ นี่ความหมายเป็นอย่างนี้.. ใ้เวลานี้เวลาเราบอกว่าเราใช้พุทโธบ้าง กำหนดลมหายใจบ้าง ปัญญาอบรมสมาธิบ้าง คำว่าจับจดหมายถึงถึงว่า สมมุติเราทำอาหารเราตั้งอยู่บนเตา ถ้าเรายกออกไปนี่มันไม่สุกแล้ว แต่ถ้าอาหารเราตั้งอยู่บนเตา เห็นไหม แต่เรายังดูแลรักษาอยู่เราใส่น้ำใส่อะไร

นี่ก็เหมือนกัน อันหนึ่ง เราพุทโธก็พุทโธตลอดไป เหมือนอาหารคาวนี้ทำให้มัน
 สุก ถ้ามันเป็นปัญญาอบรมสมาธิก็คราวหนึ่ง คือว่าขณะทำแล้วก็ทำให้มันต่อเนื่องไป อย่า
 เปลี่ยนแปลงตอนนั้น อันนี้ไม่ ถ้ามันอ่อนแอ มันอ่อนแอมันก็จะเปลี่ยนไปเรื่อย อันนี้มัน
 เป็นอุบายนะ มันเป็นอุบาย อุบายที่ว่าเราจะทำของเรา เราทำใจของเรา..

การภาวนานี้แสนยากนะ แม้แต่ทำให้คนเชื่อในศาสนานี้ก็ยากพอสมควรอยู่แล้ว
 แล้วพอคนเชื่อในศาสนาแล้ว แล้วมันจะเริ่มปฏิบัติมันยิ่งยากขึ้นไปอีก เราไม่ใช่คิดว่า
 ไม่ใช่ห้างสรรพสินค้าเนาะ เอาเงินจ่ายแล้วก็ออกเลย เอาเงินจ่ายก็เอาของออกมาเลย

นี่ก็เหมือนกัน พอพุทโธแล้ว ปฏิบัติแล้วต้องคิดเลยๆ นี่มันเป็นอย่างนั้นจริงๆ ดี
 จริงๆ แต่เข้าไปในห้างฯ มันยังง่ายกว่าเพราะมันได้ซื้อขายแลกเปลี่ยนออกมา ธรรมชาติที่จะ
 เกิดกับเราเนี่ย โอ้โฮ.. มันไม่มีที่ซื้อขายไง ถ้าซื้อนะ ขอซื้อสติล้านหนึ่ง ซื้อสมาธิอีก ๒ ล้าน
 ให้ปัญญาอีก ๕ ล้านเลย กูจะเป็นพระอรหันต์ มันไม่มี มันหาไม่ได้หรอก มันต้องทำเอง

ฉะนั้นเวลาทำ นี่ๆ ธรรมชาติมันยากมันง่ายตรงนี้ไง เพราะมัน ๑. ต้องทำเอง ๒.
 อยู่ที่เรารสร้างบุญญาธิการมา อยู่ที่จิตปภาปัญญาที่ตรัสรู้ง่าย แต่ถ้าว่าจะรู้ยากรู้ง่าย เพราะเรา
 รู้อยู่แล้วว่ามันไม่มีสิ่งใดมีค่าไปกว่าสิ่งนี้ ถ้าไม่มีใครมีค่าไปกว่าสิ่งนี้เราจะต้องทำของเรา
 เวลาทำหน้าที่การงานทางโลกยังต้องอาบเหงื่อต่างน้ำ ยังต้องต่อสู้ขนาดนี้ แค่นี้เพื่อเลี้ยง
 ปากเลี้ยงท้อง แล้วเวลาตายไปมันก็มีสติความชั่วติดใจนั้นไป แล้วในปัจจุบันนี้เราจะ
 แก้ไข ขนาดเลี้ยงปากเลี้ยงท้องเรายังทำขนาดนั้น แล้วจะชำระกิเลสเราจะลงทุนขนาด
 ไหน

อย่าทำจับจด โลกคิดกันไปอย่างนั้นล่ะ อรรถกถาโมกขัลโยค ใ้พระป่านี้มีแต่ความ
 ลำบาก ใ้ความลำบากนี้แหละ เพราะลำบากใจไม่มันง่ายมันถึงได้ของจริงมาใจ ใ้ความ
 ที่ง่าย ๆ ง่าย ๆ นี้ของจริงมีไหม มันไม่มีเลย.. พุดออกไปแล้วมันก็เลยว่ ถ้าเขาไม่เสียบมา
 เราก็ไม่เสียบกลับเหมือนกันแหละ ถ้าเสียบมาเราก็เสียบกลับแหละ

ถาม : ๓๓๕. เรื่อง “ระหว่งการนั่งภาวนาปริกรรมพุทโธไปเรื่อยๆ กับการนั่งสมาธิ
 กำหนดจิตฟังธรรมตลอดเวลา”

ก่อนอื่นขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงที่ตอบคำถามของทุกๆ ท่าน โดยท่านไม่ถือว่าเป็นเรื่องไร้สาระเล็กน้อยเหลือเกิน ทำให้ได้รู้สิ่งต่างๆ ที่ยังไม่รู้ ได้ทั้งความรู้เพิ่มเติมขึ้น และความเข้าใจในสิ่งที่คลุมเครืออยู่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพราะท่านอาจารย์ได้สอดแทรกเกร็ดความรู้ และขยายความในทุกๆ คำตอบ

หลวงพ่ : โห้.. อันนี้ยกตูด.. เป็นเรื่องเล็กน้อย คำถามของเขามันอยู่ตรงนี้

ถาม : ๑. ในขณะที่นั่งสมาธิเดินจงกรม ถ้าเราจะใช้วิธีฟังเทศน์ของครูบาอาจารย์เกี่ยวกับธรรมะปฏิบัติแทนคำบริกรรมพุทโธ เป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องหรือไม่คะ จะทำให้เจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติธรรมได้หรือไม่คะ เพราะมีพระบางท่านแนะนำว่าอย่าฟังมาก ให้ปฏิบัติไปเลย.. แต่โยมกลับเห็นว่าการฟังธรรมในขณะที่ทำความเพียร นั่งสมาธิหรือเดินจงกรม จะช่วยให้ทำสติ สมาธิ ความเพียร ความอดทน และได้ปัญญาพร้อมๆ กันไป จิตจะตื่นรู้และจดจ่ออยู่กับธรรมเทศนาของครูบาอาจารย์ตลอดเวลา เมื่อเกิดเวทนาขึ้นก็สักแต่ว่าเวทนา จิตไม่ไปสนใจกับเวทนา สามารถฟังธรรมได้หลายกัณฑ์หลายชั่วโมงติดต่อกัน

บางครั้งก็ฟังธรรมจากเครื่องเล่นซีดีในระหว่างทำกิจกรรมอื่นๆ ซึ่งเป็นการผูกจิตให้มาสนใจอยู่กับธรรมะ ดีกว่าปล่อยจิตปล่อยใจไปพูดไปคุยเรื่องไร้สาระ หรือเรื่องเพ้อเจ้อไร้ประโยชน์ ไม่ทราบที่ท่านอาจารย์มีความเห็นอย่างไร และขอคำแนะนำในการปฏิบัติเพื่อความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติธรรมด้วย

หลวงพ่ : เราเห็นด้วย ! เราเห็นด้วยนะ ฉะนั้นการฟังธรรมๆ โดยทั่วไปนี่เขาบอกการฟัง ถ้าเป็นฟังธรรมโดยไร้สาระนี่นะมันไม่มีประโยชน์อะไรเลย แต่ถ้าการฟังจากครูบาอาจารย์ของเรา ฟังที่ไรมันสะเทือนใจนะ ฉะนั้นมันมีพระหลายองค์มากบอกว่าไม่ควรฟัง ไม่ควรฟัง ให้ปฏิบัติไปเลย แล้วปฏิบัติไปเลยปฏิบัติอย่างไรบอกกุมาสิ ปฏิบัติอย่างไรบอกกุมา !

นี่เราเจอมา เราเจอลูกศิษย์หลายคนมาก เพราะว่าเรานะ นี่ตอนนี้ ๑๐๓.๒๕ แล้วไอ้เกรียงเอาธานินทร์มาให้เราเป็นพันเครื่องแล้ว เราแจกอย่างเดียว แล้วชาวบ้านเขาก็ฟังทีนี้พระที่นั่นเขาบอกว่าอย่าฟัง ฟังไม่ดีให้ปฏิบัติไปเลย.. เราจับได้ เราจับได้ว่าพระนี่เขา

กลัว เพราะเทศน์ใครมันจะดีกว่าเทศน์หลวงตาละ นี่เทศน์หลวงตามันจะแจกแจกหมดว่าอะไรผิดอะไรถูก แล้วพออะไรผิดอะไรถูกนะกุหลอกไม่ได้ไง

กุจะหลอกไปอีกไม่ได้ ถ้ากุจะหลอกไม่ได้แล้วก็อย่าฟัง ! อย่าฟัง ! อย่าฟังปฏิบัติไปเลย แล้วพอปฏิบัติเสร็จแล้วนะมึงมาถามกูนี่ ! ถามทำไม กูจะล้วงกระเป๋ามึงไง แต่พอไปฟังเทศน์แล้วนี่ ฟังเทศน์ เห็นใหม่ ให้ปฏิบัติไปเลย.. มีพระพูดอย่างนี้ เราก็เจอพระพูดอย่างนี้เหมือนกัน พอพระพูดอย่างนี้ปั๊บนะ เรารู้เลยพระองค์นี้มีผลประโยชน์ทับซ้อนในใจ ถ้าไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนในใจต้องพูดมาว่าไม่ฟังเพราะอะไร ไม่ฟังเพราะอะไร

ถ้าไม่ฟังนะ ไม่ฟังเพราะพระองค์นี้สอนผิด ถ้าพระองค์นี้สอนผิด เข้มทึศรีไปในทางที่ผิด มันจะพาชีวิตนี้ไปทางที่ผิด มึงบอกมาว่าผิดตรงไหน.. บอกมา ! บอกมาว่าเทศน์นี้ไม่ควรฟังมันผิดตรงไหน บอกมา ! แต่ถ้ามึงบอกไม่ได้ ทำไมไม่ให้ฟัง ถ้าบอกไม่ได้ก็มึงไม่รู้ แสดงว่าเทศน์นี้มีคุณค่า มีคุณค่ามากกว่าคำสอนของเอ็ง

พอมีค่ามากกว่าคำสอนของเอ็ง แล้วมันเป็นสาธารณะใช่ไหม ตอนนี้สื่อสารมันกำลังแบบว่ามันไปได้ไกลใช่ไหม ธรรมะหลวงตาไปได้ทั่วประเทศนะ อย่าฟัง ! อย่าฟัง ! ถ้าอย่าฟังนี่ ฉะนั้นคนที่ฟังได้ประโยชน์ เพราะหลวงตาพูดอย่างนี้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่า การเห็นใหม่ เทวดาสำเร็จเป็นพันๆ เป็นแสนๆ

นี่คนฟังธรรมสำเร็จนะ การฟังธรรมหลวงตาบอกเลยพระป่า นี่การปฏิบัติสำคัญที่สุดคือการเทศน์ ! แล้วผู้ที่จิตที่มันภาวนาอยู่นี่ คูสิเวลาหลวงตาท่านบอกว่าอยู่กับหลวงปู่มันนะ ถ้าวันไหนหลวงปู่มันจะเทศน์นะ เหมือนลูกจะได้กินนม คูสิลูกเรานี้ถ้าเอามากินนมลูกมันจะดีใจขนาดไหน

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมะเวลาจะออก ให้อั้ผู้ปฏิบัติมานั่งฟังเลย ตั้งแต่เริ่มต้นการทำสมาธิ ถ้าใครได้สมาธิฟังจ้อเลยนะ แต่ถ้าคนผ่านสมาธิแล้ว ถ้าเป็นโสดาปัตติมรรคก็กำหนดไว้เฉยๆ เพราะในวัดมันมีตั้งแต่ผู้ปฏิบัติพื้นๆ ผู้ที่เดินโสดาปัตติมรรค ผู้ที่เดินสกิทาคามีมรรค ผู้ที่เดินอนาคามีมรรค ผู้ที่เดินอรหัตตมรรค นี่พระแต่ละดวง เห็นใหม่ คูสิหลวงตาบอกว่ายายกั้งๆ เวลากำหนดจิตไปที่วัด อู้ฮู.. นี่จิตของหลวงปู่มันสว่างครอบหมดเลย แล้วก็มิจิตของพระสว่างเล็กสว่างน้อย เต็มวัดเต็มวาไปหมดเลย นี่ยายกั้งพูด

ฉะนั้นถึงบอกว่าเวลาพระนี่สว่างเล็กสว่างน้อยก็โศดาบัน สกิทากา อนาคตามันแตกต่างกัน พอแตกต่างกัน พอหลวงปู่มั่นท่านเทศน์ขึ้นมาใครอยู่ขึ้นไหนก็ฟัง พอฟังเพราะเรากำลังต่อสู้ เหมือนกับเรากำลังทำอะไรเลย เรากำลังทำอะไรคิดคำนวณไม่ถูก อยู่.. ปวดหัวเต็มทีเลย เวลาครูเขาบอกว่าทำอย่างนั้นๆ นะ เราคำนวณอยู่ใช่ไหม เราคำนวณ เอ๊ะ ! เอ๊ะก็ผ่าน เอ๊ะก็ผ่าน

นี่เป็นการฟังเทศน์ การฟังเทศน์ในภาคปฏิบัติสำคัญที่สุด ! แต่มันพระเทศน์ต้องเป็นพระที่จริง ถ้าพระที่ไม่จริงนะ ถ้ามีมิงภาวนาดี ๆ นะ ผิดหมดเลย ถ้ามีงนอนเอาหัวชี้ฟ้า นะ มิงจะเป็นพระอรหันต์ มันพลิกไปเลยเพราะมันไม่เป็น ถ้าฟังเทศน์อย่างนั้นกรรมนำคุณเลยนะ ถ้าไปเจอเทศน์อย่างนั้นเราก้กรรมนำคุณ แต่ถ้าไปเจอครูบาอาจารย์นะ..

ครูบาอาจารย์เวลาฟังเทศน์นะมันเหมือนทางวิชาการ มันจะเริ่มตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงที่สุด นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งแต่พื้นๆ นะ ตั้งแต่ปู่ชุน กัลยาณปู่ชุน โศดาปัตติมรรค โศดาปัตติผลจนถึงที่สุด ครูบาอาจารย์ท่านเทศน์เป็นนะจะเทศน์เป็นสตีป ๆ ไป เราบอกรรมะไม่มีสตีป.. มี ! แต่มีแบบธรรมงไม่ไช่มีแบบโลก ถ้ามีแบบโลกนี่ผิดหมด อย่างพวกเราต้องเป็นสตีปเลยนะ ๑ ๒ ๓ ๔

๑ ๒ ๓ ๔ ต้องเป็นอย่างนั้นๆ ถ้า ๑ ๒ ๓ ๔ นี่เป็นวิทยาศาสตร์ มันเป็นโลก พอเป็นโลกจิตทุกดวงทำอย่างนั้นหรือ.. ไม่ใช่ ! นี่พอเป็นธรรมงใหม่ โศดาบัน สกิทากา อนาคตามันเป็นสตีปของมันเลย แต่ ! แต่มันวิชาชีพง ชาวสวน ชาวไร่ ชาวนา กรรมกร ข้าราชการนะ วิชาชีพมันแตกต่างกัน วิชาชีพแตกต่างกัน การจะมาปฏิบัติ ปฏิบัติมาจากวิชาชีพของตัว ถ้าปฏิบัติมาจากวิชาชีพของตัวสิ่งใดที่เป็นประโยชน์

นี่มันแตกต่างกันตรงนี้ไง มันแตกต่างกันที่ว่าจริตนิสัยของคนมันไม่เหมือนกัน ฉะนั้นเวลาครูบาอาจารย์ท่านเทศน์ เวลาหลวงปู่มั่นท่านเทศน์ คนที่ฟังมันจะเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นไป

นี่ฟังธรรมสำคัญมาก ! นี่เพียงแต่ว่า เพียงแต่เวลาฟังธรรมนะ เห็นไหม เวลาอยู่บ้านตาด เวลารวมพระเทศน์ พระนั่งสงบหมดแล้ว พอหลวงตามาก็เทศน์เลย พอเทศน์เสร็จแล้วก็ต่างคนต่างกลับแล้ว พอเทศน์มันก็เหมือนกับเราสัมมนาสักทีหนึ่ง ถึงเวลา

สัมมนาเลยนะ นี่พระทั้งหมดใครมีความเห็นอย่างไร ทุกอย่างเป็นอย่างไร มันทรงความคิดไง หลวงตาท่านพูดคำนี้เลยนะ

“หมูกณะจำไว้นะ ! นี่ให้ภาวนามา ถ้าพูดถึงใครภาวนาถึงตรงนี้นะ ถ้าใครมารู้อย่างนี้ ถ้าท่านตายไปแล้วจะมาราบศพ” เพราะมันเป็นอันเดียวกันไง มันต้องเป็นอันเดียวกัน

ฉะนั้นไอ้ที่ว่าไม่ให้ฟังเทศน์นี่ แหม ! แหม.. เลยนะ แต่อีกอย่างนั้นนะ ถ้าพูดถึงพระที่ไม่มีวิสุทธิภาวะไปเทศน์มันก็น่าเบื่อ ซ้ำๆ ซากๆ มันเป็นสัญญา ฉายซ้ำฉายซาก ฉายจนจจะหลุดไปแล้วมันยังฉายซ้ำอยู่นี่ใครก็ไม่อยากฟัง อันนี้อีกเรื่องหนึ่งนะ

ฉะนั้น เพราะเขาบอกว่าพระแนะนำไม่ให้ฟัง แต่โยมเห็นไม่เหมือนเขาเพราะโยมทำแล้วนี่ถูกต้อง โห้ ! ฟังธรรมนี่นะ เพราะเวลาพุทธโธ พุทธโธนี่เราพุทธโธเกือบตาย เวลาเราฟังธรรมะแล้วจิตเกาะไว้นั้นละคือพุทธโธนะ เวลาฟังเทศน์นะให้กำหนดไว้เลยๆ ไม่ต้องกำหนดพุทธโธ เพราะว่าเอาเสียงเทศน์นั้นเป็นพุทธโธแทน แต่ถ้าเราปฏิบัติโดยส่วนตัวนะต้องพุทธโธ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ มันถึงคุมจิตเราได้

จิตนี้ต้องควบคุม จิตนี้ต้องควบคุมดูแลรักษามัน มันจะพัฒนาของมันขึ้นมา แต่ถ้าปล่อยเฉยๆ ไม่ได้ จิตนี้เหมือนอากาศ ลอยปล่อยเฉยๆ เดี่ยวมันก็หายหมด เพราะว่าเราปล่อยเป็นธรรมชาติของมัน ฉะนั้นเวลาฟังเทศน์เราก็เกาะที่เทศน์นั้น แล้วที่เทศน์นั้นมันมีรสชาติ เวลาครูบาอาจารย์มีรสชาติ เวลาฟังเทศน์นะไอ้โฮ.. ขนพองเลยนะ ถ้าสะท้อนใจนี้ขนลุกหมดเลย

ฉะนั้นเราไม่เห็นด้วยการไม่ให้ฟังเทศน์ แต่เทศน์มันต้องเป็นกาลเทศะสมควรแก่ไหน สมควรแก่ไหน ถึงเวลาแล้วรวมเทศน์ๆ หลวงปู่มันเวลาท่านเทศน์นะ ไอ้โฮ.. พระนี้คุยกันไปได้ ๓ วัน เทศน์กัณฑ์เดียว หลวงปู่มันเทศน์จบแล้ว ไอ้พระมันจำคำพูดไปไม้กัน ไปวิจารณ์กันนี้ ๓-๔ วัน แล้วท่านก็เทศน์ใหม่ เทศน์ใหม่เราก็ได้ดำเนินการต่อไป

ถาม : ๒.มีเพื่อนนักปฏิบัติสาย... ถูกสอนมาให้ใช้ความคิดพิจารณาไปเลย คิดเรื่องอะไรก็ได้ เป็นการใช้ปัญญาวิเคราะห์วิจัย เป็นการปฏิบัติวิปัสสนาโดยไม่ต้องมาเสียเวลา

ทำความเข้าใจ หรือสร้างสติให้เกิดขึ้นก่อน ซึ่งขัดกับคำสอนของครูบาอาจารย์สาย หลวงปู่มั่น อยากขอคำแนะนำจากท่านอาจารย์ว่าจะอธิบายให้เขาอมรับและเปิดใจ มา ฝึกปฏิบัติทำสมาธิให้จิตสงบก่อนแล้วค่อยพิจารณาธรรมได้อย่างไร ขอท่านพระอาจารย์ ได้โปรดเมตตาและเสนอข้อปฏิบัติด้วย

หลวงพ่ : โอ้โฮ.. ยาวมาก อันนี้ก็เหมือนกัน เมื่อวานมีคนมาถามปัญหานี้แหละ บอกว่าไม่ต้องทำสมาธิหรือใช้ปัญญาไปเลย ใช้ปัญญาไปเลย.. เขามักกันหลายคน เราก็บอกว่าเอ็งทำงานได้วันละร้อย วันละร้อย เอ็งเก็บเงินไว้วันละร้อยๆ ตรงที่เอ็งไม่ใช้ เอ็งจะเอาเงินไปทำอะไร งงเลยนะ ถ้าเราทำความเข้าใจมันก็เหมือนกับร้อยหนึ่ง วันนี้ได้ร้อยหนึ่ง พรุ่งนี้ได้ร้อยหนึ่ง เราก็มีเงินเก็บสะสม ถ้าเราทำงานแล้วไม่ได้เงินเลยเอ็งจะได้ อะไร

เราจะบริหารจัดการชีวิตประจำวันเรานี่เราต้องมีค่าใช้จ่ายใช่ไหม แล้วถ้าเราไม่มีเงินค่าใช้จ่าย ชีวิตเราจะอยู่ได้ไหม.. นี่ชีวิตประจำวันนะ แต่เวลาฝึกปฏิบัติถ้าไม่มีสมาธิ ไม่มีสมาธิมันก็เหมือนกับเราไม่มีบ้าน ไม่มีบ้านเราก็อาศัยโคนไม้อยู่ อาศัยทั่วไปอยู่ แต่ถ้าคนทำสมาธิมันก็เหมือนคนมีบ้าน คนมีบ้านนี่ทำอะไรก็ได้ อย่างคนจะทำบริษัทต้องจดทะเบียนบริษัท คนจะฝากธนาคารก็ต้องจดบัญชีธนาคาร เรียบอกว่าบัญชีธนาคารเรามีเยอะแยะเลย แต่บัญชีอะไรจำไม่ได้ เพราะกูไม่เคยมีบัญชี

นี่ก็เหมือนกันถ้าไม่ทำความเข้าใจ ถ้าไม่ทำความเข้าใจ เวลาตรีกใช้ ปัญญาไปเลย ปัญญาไปเลย ปัญญาที่กระทำกันอยู่นี้มันปัญญาอะไร มันก็ปัญญาสามัญสำนึกเรา เป็นไปไม่ได้! เป็นไปไม่ได้หรอก

แล้วจะพูดอย่างไรให้เขาเข้าใจ ไม่ต้องพูด ให้เขาทุกข์ของเขา นี่มันเป็นสายบุญ สายกรรมนะ สายบุญสายกรรมเขาเชื่อของเขอย่างนั้น แล้วเขาอยู่ของเขอย่างนั้น เราไป แก๊ใจเขานี้เขาก็ฟังเรา แต่ฟังเราขณะอยู่ต่อหน้าเรา พอพ้นจากเราไปนะ.. เพราะว่า รสนิยมของเขเป็นอย่างนั้น รสนิยมของเขอยู่กับในพวกของเขา แล้วพอเข้าพวกกับ รสนิยมอย่างนั้นปั๊บเขาพูดในอย่างนั้นเขาก็เชื่อกันไป

นี่มันเป็นสายบุญสายกรรม แต่พูดถึงถ้าเขามีบุญกุศลเขาจะสะเทือนใจของเขาเอง ทำไมเราทำอย่างนี้ว่าเป็นคุณธรรม แล้วทำไมมันเสื่อม นี่ในสายปฏิบัติเขายกย่องกันว่า

คนนั้นเป็นพระอรหันต์ คนนั้นเป็นสกิทาคา อนาคตานะ ลองไปถามสิหั่นอะไร หั่นลงนรกไป มันไม่มีหรรอก ! เพราะมันตอบไม่ได้ไง

อ้าว.. โยมมีเงินมีทองนี่ควักออกมาสิ ทองก็คือทอง เพชรก็คือเพชร ไข่มุกไข่มุก เอามาโชว์กันนี่เพชรก็คือเพชร ทองก็คือทอง แต่ทองคุณภาพเท่าไร เพชรมีคุณภาพเท่าไรมันก็มีอีกเรื่องหนึ่ง ไอ้ที่นี่ก็เหมือนกันมันบอกว่ามันมีๆ แล้วอยู่ที่ไหนล่ะ ภูเห็นคนเดียววะ แต่คนอื่นไม่เห็นกับคุณนะ ทองภูเนี่ย ทองภูเห็นของภูคนเดียว นี่แหวนภู ๕ วง แต่คนอื่นมองไม่เห็น.. คิดเอาเองไป !

ถ้าเขาเห็นอย่างนี้ เขารู้อย่างนี้เขาจะสะเทือนใจ เราจะบอกว่าถ้าคนมันสะเทือนใจนะ เขาจะละทิ้งทิฐิอันเดิม แล้วจะพยายามหาทางออกเรา แต่คนเรานี้มันยังหมักหมม ยังตกอยู่ในกระแส มีทิฐิอย่างนั้น นี่ทองในนิ้วเขา ๕ วง ๖ วง เขาบอกเขาเห็นอยู่คนเดียว ไอ้เราไม่เห็นเราก็อวดหัว พูดยไปเขาก็คิดอย่างนั้นเหมือนคนบ้า ทิฐิมานะเป็นอย่างนั้น แต่ไอ้พวกเรานี้เป็นหมู่เป็นคณะกันเราก็อวดสาร เราก็อวยจะช่วยเหลือเขา แล้วจะช่วยเหลือได้หรือไม่ได้ล่ะ

ถาม : ๑. ครูบาอาจารย์ที่ชอบพาลูกศิษย์ไปปฏิบัติธรรมในป่า แล้วสอนให้ลูกศิษย์นั่งสมาธิสู้อกับเวทนนานๆ เป็น ๖-๗ ชั่วโมงติดต่อกันขึ้นไป ทั้งๆ ที่เป็นนักปฏิบัติใหม่ ไม่ควรให้ปฏิบัติต่อเนื่อง ก็พากันนั่งสมาธิยาวไปเลยเป็นการหักดิบ และให้เห็นเวทนาให้ชัดเจน พระอาจารย์มีความเห็นอย่างไร

จากประสบการณ์โดยตรงของโยมเห็นว่า ควรที่จะทำความเพียรสม่ำเสมอให้ติดต่อกันต่อเนื่องทุกๆ วัน แล้วค่อยเพิ่มความเพียรขึ้นไปตามลำดับของตน เหมือนกับนักวิ่งกรีฑา นักมาราธอนที่หมั่นฝึกซ้อม และระยะทางเพิ่มขึ้นวันละเล็กละน้อยจนกว่าจะถึงเป้าหมาย น่าจะดีกว่าการมาทนนั่งทรหดสู้อกับเวทนาเป็นครั้งคราวเพื่อให้ครบชั่วโมง แล้วก็ออกมาคุยอวดกันว่านั่งได้ผ่านเวทนาแล้ว ฉันได้ทำแล้ว คนนั้นทำได้ไม่เท่าไรก็ล้มลงไปนอน ไอ้รอดตามกิเลส แต่ความจริงที่ไม่พูดถึงก็คือ เมื่อออกจากสมาธิมาแล้วก็ต่างมาแอบถามกันว่า “ยาอะไรระงับปวด” ยาคลายกล้ามเนื้อกันเป็นแถว แล้วยังเอาผ้าพันขา สนับขามารัดเข้ารักษาเพื่ออาการ

หลวงพ่ : ไหว้คอย่างนี้ไม่ค่อยได้เห็นหรือก ไอนี้มันสำนักบู๊ลิม.. เวลาคนไปปฏิบัติ เราไปเห็นปฏิบัติ เห็นหัวหน้าเขาสอนก็นึกว่าใช่หมดใจ เราเห็นเขาปฏิบัติแล้วเราคิดว่าใช่ปวดเข่า

ไอ้การผ่านเวทนา.. ผ่านกายมันเป็นคำพูดใจ เป็นคำพูดของครูบาอาจารย์เรานี้แหละ แต่คำว่าผ่านมันก็เหมือนกับเวลาธรรมสภาจกจา สมัยหลวงปู่มัน เวลาครูบาอาจารย์ท่านถามว่าเป็นอย่างไรก็เท่ากับผ่านแล้ว คำว่าผ่านแล้วคือผ่านกายก็โสคาบัน ถ้าผ่านอีกชั้นหนึ่งก็เป็นสกิทาคา ผ่านอีกชั้นหนึ่งก็เป็นอนาคา ถ้าผ่านอีกชั้นก็สิ้นกิเลสไป ถ้าคนพิจารณากายๆ ไป คำว่าผ่านของครูบาอาจารย์เรานี้หมายถึงว่าได้ธรรม

จะนั้นเวลาหมู่คณะปฏิบัติเขาก็พูดกันอย่างนี้ไง นี่ผ่านเวทนาๆ กูก็ผ่านได้ เปิดประตูก็เดินผ่าน แล้วมันได้อะไรละ.. คำว่าผ่านนี้ คำว่าผ่านของครูบาอาจารย์เราท่านพูดแบบถ่อมตนใจ ท่านไม่ใช่คำว่าโสคาบัน ไม่ใช่คำว่าสกิทาคา อนาคา ท่านใช้คำว่าผ่าน ที่นี้พอใช้คำว่าผ่านปั๊บ พวกเราก็อาศัยคำนั้นมาหากินกัน อาศัยคำของครูบาอาจารย์มาตั้งเป็นบรรทัดฐานแล้วพูดให้เหมือน เห็นไหม เวลาพิจารณาไ้อย.. คนนี้ผ่านกายแล้ว คนนี้ผ่านกายแล้ว

กูก็ผ่าน ! เมื่อกี้นี่หมอผ่าตัดกูมา หมอผ่าตัดกูนี้เปิดช่องท้องเลย กูก็ผ่านมาเหมือนกัน.. คำว่าผ่าน นี่ถ้าเราเข้าใจอย่างนี้ พอเราอ่านปั๊บเราเข้าใจเลย เข้าใจเพราะอะไร เข้าใจเพราะเขาไม่เข้าใจความหมายครูบาอาจารย์เรา เขาไม่เข้าใจคนที่มีคุณธรรมใจ คนที่มีคุณธรรมนี่อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่อวดอ้าง ที่นี้พอจะพูดคำนั้น ดูเช่นหลวงตาท่านบอกเมื่อก่อนใหม่ๆ ท่านไม่ใช่คำว่ามหาสติ มหาปัญญา ท่านไม่กล้าใช้เลยนะ ท่านบอกว่ามันอยู่ในพระไตรปิฎก มันเหมือนกับคำที่สูงส่งที่เราจะไม่ตีตัวเสมอ

นี่หลวงตาท่านพระอะไร ท่านพูดธรรมะท่านยังถ่อมตนนะ จะพูดคำไหนคำที่มันเป็นคุณธรรมท่านยังไม่กล้าพูด หรือพูดไปแล้วมันเหมือนกับอวดอ้าง ฉะนั้นเวลาท่านพูดนี้พูดด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตนว่าผ่าน นี่ผ่านกายคือโสคาบัน แล้วเขาก็พูดกันนะ ตอนหลังๆ เราออกมา เราปฏิบัติแล้วออกมา พอรู้ว่าผ่านกายๆ เราก็เชื่อนะ พอเขาผ่านกายเราก็ดีใจแล้วนี่เป็นโสคาบัน ไปคุยกับเขา อ้อ.. เขาเดินผ่าน เขาเดินผ่านมา ไ้อย.. เวรรณกรรม

ความหมายมันเลยคิดเพิ่มขึ้นไปไง ความหมายครูบาอาจารย์เราท่านพูดถึงว่าคนที่ผ่าน หมายถึงคนที่ปฏิบัติประสบความสำเร็จแล้วผ่านมา นี่ก็ความหมายของครูบาอาจารย์ของเราที่คุยกันในธรรมสภาัจฉา แต่นี่พอผู้ที่ปฏิบัติปฏิบัติขึ้นมาด้วยการวัดรอย ด้วยการไม่มีคุณธรรมในหัวใจ ก็พูดกันไปอย่างนั้นไง ผ่านไปผ่านมา ผ่านเวทนา ผ่านอะไร ผ่านไปหาผ้ารัดเข้าไง ใ้หนี่ก็เรื่องของเขานะ

ถ้าพูดอย่างนี้ คำถามนี้มันถามให้เราเห็นว่ากระแสสังขมเป็นแบบนี้ สังขมเป็นแบบนี้ โลกเป็นแบบนี้ ถ้าคนมีหลักมีเกณฑ์เห็นแล้วมันก็สังเวช แต่พวกที่เป็นเหยื่อประชาชนนี่เป็นเหยื่อหมดเลย ไม้รู้จักหรอก พอเขาบอกว่าผ่านก็อยากจะผ่านกับเขา เขาจะพาไปทรมานขนาดไหนก็จะไปทรมานกับเขา จะทรมานผ่านให้ได้ไง นี่กระแสสังขมเป็นแบบนี้

พูดถึงแล้วเรามาคิดกันเอาเองนะว่ามันน่าสังเวชไหม มันน่าสังเวชถึงสังขมไทย สังขมพุทธ สังขมการปฏิบัติ เราพิจารณาเอานะ เราพิจารณาว่านี่อย่างนี้มันน่าสังเวชไหม ถ้ามันน่าสังเวชนี้เราให้มีปัญญาขึ้นมา ถ้ามีปัญญาเรามองออกหมดเลย ถ้าไม่มีปัญญาขึ้นมาเราก็อิม.. อ้อปฏิบัติเป็นอย่างนี้เนาะ อย่างที่เขาพูดกัน เห็นไหม อย่าภาวนานะ ภาวนาเดี่ยวเป็นบ้า ! ภาวนาเป็นบ้า.. ใ้ไรเราก็กลัวหมดเลย ไม้กล้าภาวนาเดี่ยวจะเป็นบ้า แต่เวลาบ้ากิเลสนี้มันไม่พูด เวลาบ้ากิเลสอยู่ที่นี่มันไม่เคยพูดเลยนะ แต่พอภาวนาไปเดี่ยวจะเป็นบ้าๆ ทุกคนก็กลัวหมด

แล้วพอภาวนากันอย่างนี้ นี่ผ่านเวทนาแล้วก็มา.. อันนี้ มันผ่านไม่ได้หรอก มันจะผ่านเวทนาหรือไม่ผ่านเวทนามันเป็นปัจเจกตั้ง มันเป็นสันตทิฎฐิโก เห็นไหม ดูสิหลวงตา เวลาท่านภาวนาของท่าน เวลาท่านผ่านไปนะท่านบอกเลย

“ต่อไปนี้เวทนาหน้าไหนมันจะมาหลอกเราได้อะ เรานี้ผ่านเวทนามาแล้ว”

สุดท้ายแล้วเมื่อก่อน เมื่อ ๔-๕ ปีที่แล้ว เห็นไหม ตอนท่านปวดเข้า ที่ท่านเป็นโรคที่เข้า เห็นไหม เวลาท่านจะเทศน์นะ “โ้โฮ.. ปวดเข้า เข้าเอ็งปวดไปเถอะนะจะเทศน์วะ” นี่เวทนาจึงเป็นเวทนาไปไง จิตใจก็จะเทศน์ธรรมะ เวลาท่านจะเทศน์สมัยท่านปวดเข้า ท่านจะยึดขาออกไป ท่านบอกว่าปวด แล้วท่านจะพูดกับขาท่านนะ

“เออ.. ขาเอ็งปวดไปนะ กูจะเทศน์ !”

คนที่ผ่านเวหนามาแล้วมันเป็นอย่างนี้ ท่านมีเวทนาใหม่ ท่านมีเวทนาคือปวดขา ปวดขาเป็นเวทนาหรือเปล่า.. เป็น แล้วจิตท่านผ่านเวหนามาแล้ว ท่านไปคิดเวทนานั้น ใหม่.. ไม่คิด นี่ผ่านเวทนาเขาผ่านอย่างไร ผ่านเวทนาแล้วเวทนาจึงยังมีใจ ถ้าผ่านเวทนา มาแล้วลมพัดมาก็ไม่เย็นหรือก แดดร้อนแค่ไหนก็ไม่ร้อน เพราะเย็น ร้อน อ่อน แฉ่ง มัน เป็นเรื่องของเวทนา ผ่านเวทนามันผ่านที่กิเลสใจ กิเลสมันขาด

ขั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขั้น ๕ เวทนาไม่ใช่เรา เราไม่ใช่เวทนา แต่เวทนามี ! มี ! แต่มีโดยมันผ่าน โดยความเข้าใจ โดยปล่อยทิ้งหมดแล้ว แล้วนี่เอ็งผ่านอะไรละ ผ่าน ด้วยการอดทน มันคนละเรื่องเลยนะ มันคนละเรื่อง ถ้าคนภาวนาเป็นนี้ฟังแล้วรู้แล้ว เข้าใจได้ แต่คนไม่เป็นมันก็เป็นอย่างนี้แหละ.. แล้วที่อ่านปัญหานี้ หรือปัญหาที่เขาถาม มานี้มันเป็นที่ให้เราเห็นกระแสสังขม แล้วเราเห็นกระแสสังขม แล้วเราอยู่ในสังขม เราจะ ได้หาทางอย่าไปเข้าร่วมสังขมกับเขา

ถาม : ๔. การทำความเพียร จำเป็นต้องนั่งสมาธิให้ได้นานหลายๆ ชั่วโมงติดต่อกันไป หรือตลอดรุ่งหรือไม่ ถึงจะถือว่าปฏิบัติได้ก้าวหน้า และมักจะมีการถามกันเดี๋ยวนี้น่า “นั่งสมาธิได้นานเท่าไร”

หลวงพ่ : “โออย่างนี้มันก็เป็นเหมือนกับคนนี้ร่างกายแข็งแรง เวลาเขาเห็นคนร่างกายแข็งแรง อู้อู.. คนนี้ร่างกายแข็งแรงมาก อันนั้นแสดงว่าร่างกายแข็งแรงเพราะได้ ควบคุมดูแลร่างกายที่ดีมาก

ฉะนั้นการนั่งสมาธินานหรือไม่นาน ถ้านั่งได้นานก็แสดงว่าร่างกายนี้แข็งแรง สมบูรณ์ การนั่งได้นานหรือนั่งไม่ได้นานนี้แบบว่ามันให้ผล ให้ผลว่าถ้านั่งได้นานก็ ร่างกายสมบูรณ์ใช้ใหม่ ถ้าวร่างกายเราไม่ค่อยสมบูรณ์เราก็นั่งได้ของเราพอประมาณ ฉะนั้นอันนี้กริยานั่ง แต่ถ้าจิตมันสงบนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง นั่งนานหรือนั่งนานเวลา สงบขึ้นมาที่มันสงบของมันได้

ฉะนั้นจำเป็นต้องนั่งนานๆ ใหม่.. บางคราวมันจำเป็น จำเป็นหมายถึงว่าเราทำสิ่ง ใดกำลังจะประสบความสำเร็จอยู่แล้ว แต่มันยังไม่ประสบความสำเร็จเราก็ต้องมีความ

อดทน นี่คำที่ว่ามันให้ผ่าน คือว่าเวลาสมมุติว่าเราพิจารณาสิ่งใดอยู่มันยังกำลังอยู่ ถ้าเรามีความมุมานะ เรามีความเพียรที่เข้มแข็งกว่า อำนาจของกรรมมันจะชนะความเคยชิน กิเลสคือความเคยชิน กิเลสคือความเคยใจ กิเลสคือสิ่งที่มันนอนอยู่ในหัวใจ กิเลสมันอยู่ที่ข้อต่อร่องหัวใจของเรา ถ้าเราชนะสิ่งนี้ได้ นี่เราจะผ่านสิ่งนี้ไป ผ่านสิ่งนี้ไป จนกิเลสมันเริ่ม.. พอเราชนะครั้งที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ กิเลสมันจะตัวเล็กลงๆๆ จนถึงที่สุดเราจะชนะมันได้

ฉะนั้นความจำเป็นแบบนี้มันมีอยู่เป็นครั้งคราว การที่ว่าจะต้องนั่งนานๆ หลายชั่วโมง เพราะการนั่งขึ้นมา นี่นั่งชั่วโมงหนึ่งไม่มีอะไรเป็นข้อต่อร่องเลย เราผ่านได้ตลอดเวลา ถ้า ๒ ชั่วโมงมันชักเริ่มมีการหงุดหงิดมีอะไร เห็นไหม มันเป็นการค้นหา กิเลสไป มันเป็นการค้นหาสิ่งที่ละเอียดในใจ ที่เราจะต้องชำระให้มันสะอาดขึ้นไปเรื่อยๆ มันมีความจำเป็นต้องใช้ ถึงเวลาจะจำเป็นต้องใช้ต้องมี แต่ไม่จำเป็นว่าจะต้องอย่างนั้นตลอดไป

ถ้าพูดถึงการนั่งนานๆ แล้วเป็นสิ่งที่ไม่ขยับเขยื้อนเลยมันเป็นความดี วัตถุประสงค์บ้านเรือนของเรา โตะหมู่บูชา โตะ เตียง ตั้งมันก็ไม่ขยับเคลื่อนที่เลย เราไม่ต้องไปกราบมันหรือ นี่มันตั้งอยู่ ๑๐ ปีไม่เคยขยับเลย มันดีกว่าเราอีก

อันนี้พูดถึงถ้าเอาทฐิมานะอะไรเข้ามาผิดหมด แต่ถ้าเอาความสมคูลของมัน เอาความเป็นจริงของมันอันนี้จำเป็น เพราะเราทำงานมันต้องมีคราวหนัก มีหนักมีเบา เวลาเราจะต้องลงทุนหนักเราต้องหนัก เวลาจริงจ้งต้องจริงจ้ง เวลาที่ว่ายังไม่จริงจ้ง เวลาที่มันทำแล้วมันยังไม่สมควรเราก็ต้องรักษาตนเองร่างกายไว้ เพื่อไปเจอกับความจริง แต่วันไหนที่มันเจอความจริงนะ มันกำลังสู้กันต่อหน้านี้ใส่กันเลย แล้วแพ้ชนะตรงนั้นล่ะเราจะผ่านเป็นขั้นตอนไป

นี่นักปฏิบัติต้องเป็นแบบนี้ เขาต้องมีกาลเทศะ มีความสมควรไม่สมควร สู้ไม่สู้ สู้หรือถอย กองทัพถอยตลอดเวลา แต่ถอยมาก็คือเราตั้งค่ายกลดีเขาตลอดเวลา ให้อ้อยๆ นี่ชนะนะ ให้อ้อยๆ ไปนี่กองทัพหมดเลย เขากลับหมดเลย ให้อ้อยๆ แต่ถอยด้วยยุทธศาสตร์ ถอยด้วยยุทธวิธีนะ ถอยอย่างนั้นชนะทุกทีนะ ถอยทีไรชนะทุกที ให้อ้อยๆ นี่แพ้ราบคาบเลย.. นี่ก็เหมือนกันมันเป็นกาลเทศะ

ถาม : ๕. เมื่อปฏิบัติธรรมไปสักระยะหนึ่ง ผู้ปฏิบัติจะประเมินความก้าวหน้าของตนเองได้อย่างไร อะไรเป็นเครื่องวัดความเจริญก้าวหน้าของผู้ที่ปฏิบัติธรรม

หลวงพ่ : ผู้ที่ปฏิบัติธรรมเจริญก้าวหน้า จิตมันดีขึ้น ถ้าทำสมาธินะ สมาธินี้ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ.. สมาธิคือสมาธิ เจริญก้าวหน้าหมายถึงว่าทำได้ง่าย ทำแล้วลงสมาธิอยู่ได้สะดวก ฉะนั้นถ้าสมาธินะถ้าเรามีเหตุใช้ไหม เราตั้งสตินี้ สิ่งนั้นความก้าวหน้าคือเข้าสมาธิได้ง่าย ชำนาญในวสี เหมือนของเลย ใช้ด้วยความเคยชิน หยิบจับได้ตลอดเวลาเลย

หลวงตาท่านพูดประจำ เห็นไหม “สิ่งที่เราทำคุณงามความดีนี้หยิบจับได้ ของเรามีเต็มบ้าน หยิบจับเมื่อไหร่ก็ได้”

ถ้ามีความเจริญก้าวหน้านี้เข้าสมาธิเมื่อไหร่ก็ได้ ออกใช้ปัญญาเมื่อไหร่ก็ได้ มีความชำนาญมาก นี่คือการก้าวหน้า ความก้าวหน้ามันวัดผลได้จากเรานี้แหละ ภาวนา ๕ วัน ๑๐ วันสมาธิไม่ลงสักที ก้าวหน้าอะไรก้าวหน้าเกือบจะตายนี้ก้าวหน้าได้อย่างไร แต่สมาธิมันก้าวหน้า มันชำนาญของมัน นี่คือการก้าวหน้า ! ถ้ามีสติปัญญาก็จะมีความก้าวหน้าของมัน

วัดได้ง่ายๆ วัดได้วัดได้ทั้งหมด มันเป็นปัจจัยตั้งต้องมีอย่างนี้ ถ้าไม่มีอย่างนี้ คิดดูสิสมาธิมีนี่ เงินของเราใช้แล้วขาดมือ พอขาดมือขึ้นมาเราจะทำต่อเนื่องไม่ได้ขาดตอนแล้ว แต่เงินของเราใช้ตลอดเวลาไม่มีวันหมดเลย เงินของเราเราจะใช้จ่ายอย่างไรก็ได้ หมุนเวียนอย่างไรก็ได้ นี่คือการก้าวหน้า

การปฏิบัติธรรมจะก้าวหน้าต้องเป็นแบบนี้ เขาเรียกชำนาญในวสี วสีในขั้นของสมาธิ แล้วออกวิปัสสนานะ พิจารณาแล้วมันปล่อยขนาดไหน ตังคปทานปล่อยบ่อยครั้งเข้าๆ ถึงที่สุดนะตามเข้าไปซ้ำแล้วซ้ำเล่า หลวงตาใช้คำว่าซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนถึงที่สุดมันขาดเลย ขาดคือจบ พอจบก็เป็นโสดาบัน จบก็เป็นขั้นตอนของมัน นี่คือการก้าวหน้า

ถาม : ๖. กรณีที่ท่านอาจารย์ยกย่องลูกศิษย์ว่าปฏิบัติธรรมได้ดี เจริญก้าวหน้าขึ้นถึงขั้นบรรลुरुธรรมแล้ว ทั้งๆ ที่ไม่ได้อยู่กับลูกศิษย์ แต่อยู่คนละสำนัก และใช้วิถีเทศน์อบรม

สั่งสอนกันทางโทรศัพท์เท่านั้น เช่นนี้การพิจารณาประเมินผลจะน่าเชื่อถือได้มากน้อยแค่ไหน และหากประเมินผลผิดพลาดจะไม่ทำให้ลูกศิษย์สำคัญผิดว่าตนบรรลุธรรมแล้วหรือ จนเกิดทิฐิมานะลำพองตน มองข้ามกิเลสต้นหาจนตัดหนทางความเจริญก้าวหน้าของตนไปโดยไม่รู้ตัวหรือไม่คะ เพราะเรื่องอย่างนี้มันละเอียดอ่อนเกินกว่าจะรู้เท่าทันได้กราบขอบพระคุณอย่างสูง

หลวงพ่ : ไอ้เรื่องนี้เป็นเรื่องของสำนักเขา ถ้าสำนักเขา เขาสั่งสอนกันทางโทรศัพท์ ไอ้ทางโทรศัพท์เดี๋ยวนี้นะมันทำย่นระยะทาง ถ้ามีความจำเป็น ลูกเงิน ถ้าถามทางโทรศัพท์เราก็ตูอยู่ แต่ถามทางโทรศัพท์กับถามทางเว็บไซต์นี่คล้ายๆ กัน คือว่ามันไม่ได้ชักใจ นี่ทางเว็บไซต์ถามมาอย่างนี้เราต้องตอบตามกระดาก แล้วกระดากมันไปวัดผลใจอย่างไรละ เวลาคนเขียนเขาเขียนอย่างที่ตัวเองคิดออกมาจะวัดผลได้ แต่เวลาถามธรรมะ เวลาเราคุยธรรมะกัน ถามซึ่งๆ หน้ามันวัดผลได้ มันเห็นผลมาได้มากกว่า

อันนี้พูดถึงการวัดผลนะ แต่ถ้าเขาคิดของเขา สำนักของเขาเป็นอย่างนั้นก็เป็นอย่างนั้น เพราะเดี๋ยวนี้นี้ปฏิบัติธรรมจะเอาแต่บรรลุธรรม จะเอาแต่แบรนดี้ใจ เอาความก้าวหน้า แต่ถ้าปฏิบัติธรรมของเรา ปฏิบัติธรรมเพื่อความร่มเย็นเป็นสุข ถ้าเราร่มเย็นเป็นสุขนะ ชีวิตเราารักษาของเราได้นะ มันไม่เกิดไม่ตายนี้สำคัญที่สุด แล้วเวลาถ้าจิตใจเรามั่นคงขึ้นมา สิ่งใดจะมีค่ากับเรื่องอริยทรัพย์ แล้วอริยทรัพย์นี้มันวัดผลกันที่ไหนละ

คนเหมือนคน แต่คนไม่เหมือนกัน.. คนเหมือนคน พระเหมือนพระ แต่ความจริงในหัวใจ เราอยู่กับครูบาอาจารย์มานะ เราพูดไม่ใช่ว่าครูถูกใครนะ เราอยู่กับใครก็แล้วแต่นะ ถ้ามีมารยาสาโดยเราไม่อยู่ด้วย มารยาสาโดยนั้นกิเลสชัดๆ แต่ถ้าครูบาอาจารย์ของเราะ ถ้าเป็นธรรมนะมันสบายใจ มันไม่มีมารยาสาโดย ถึงจะค่าก็ค่าแบบความบริสุทธิ์ ค่าด้วยความบริสุทธิ์ แหม.. ฟังแล้วมันซึ่งใจ มันพอใจรับถ้าค่าเป็นความบริสุทธิ์นะ มันไม่มีมารยาสาโดย แต่ถ้ามันเป็นธรรมโดยมารยาสาโดยนะเราเก็บของไปเลย

ฉะนั้นสิ่งนี้ต่างหากที่ว่ามันเป็นความจริงและไม่เป็นความจริง จะวัดผลกันไง วัดผลคือไม่มีมารยาสาโดย ถ้าผิดก็ผิดด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แต่ว่าความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ไม่มีมารยา ไม่มีเล่ห์กล ถ้าเล่ห์กลนั้นเป็นเรื่องของกิเลส แต่ถ้าเรายังมี

กิเลสอยู่เรายอมรับว่าเรามีเล่ห์กล มีมารยาสาโดย เราก็พยายามควบคุม พยายามดูแลรักษา เพื่อความร่มเย็นเป็นสุขในหมู่คณะ ในความเป็นอยู่ของสังคม แล้วเราพยายามปฏิบัติตัวของเราเพื่อให้เราได้ผลตามความเป็นจริง เพราะเราเกิดมาแต่ละชาตินี้โอกาสมันมีอยู่แล้ว

การเกิดแต่ละชาตินะ ความเป็นมนุษย์สมบัตินี้ไอ้โฮ.. มีค่ามากเลย แต่เราใช้ชีวิตของเราด้วยความฟุ่มเฟือย.. นี้อยู่กับโลก เกิดมาเป็นมนุษย์เพราะมีหัวใจมา แล้วหน้าที่การงานทางโลกมันเป็นเรื่องของโลก สังคมโลกที่ให้อยู่กันได้ แต่จิตใจนี่จิตใจเพราะมันอยู่สามโลกธาตุ มันเวียนตายเวียนเกิดในสามโลกธาตุ มันกว้างขวางกว่าโลกนี้นัก

โลกนี้เป็นโลกของมนุษย์ แต่โลกเป็นสามโลกธาตุนี้จิตใจมันต้องหมุนเวียนไป แล้วเราเกิดมาในพุทธศาสนา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ธรรมะโอสถ.. ธรรมะโอสถที่สามารถแก้ไขสิ่งนี้ได้ เหมือนเราเป็นคนไข้แล้วเรามีโอกาสรักษาในชาตินี้ นี่แล้วถ้าเรารักษาชาตินี้ได้ เห็นไหม ไข้เราจะอ่อนลง เราจะพ้นจากไข้ได้ แล้วเราไปมองข้ามสิ่งนี้ไป แล้วจะไปให้เขายอมรับทางโทรศัพท์ที่เราพ้นจากไข้ๆ เรานอนอยู่บ้านเราทุกข์เกือบตายเขาบอกว่าเอ็งหายแล้ว อย่างนี้มันก็ทุกข์ตายไม่มีประโยชน์หรอก

ฉะนั้นเรื่องของเขา แต่ถ้าเราทำของเรา ถ้ามีคุณค่าสิ่งนี้ เราต้องรักษาสิ่งนี้ เพื่อประโยชน์กับชีวิตเรานะ.. อันนี้เป็นคำถามของเขา เพื่อประโยชน์กับเรา เราต้องดูแลเรา เพื่อประโยชน์กับเรา เพื่อความปฏิบัติที่ความถูกต้อง เอวัง